

Omistajanvaihdos on henkinen prosessi

Salla Säteri
työkykyneuvoja

Omistajanvaihdos – enemmän kuin sopimus

*”Johtajuuden
kypsyys näkyy
siinä, että osaa
antaa tilaa
toisille.”*

P. Himanen

Mitä omistajuus
merkitsee sinulle?

Omistajanvaihdos – enemmän kuin sopimus

- Sukulainen tai ulkopuolinen ostaja jatkaa tilan pitoa ostamalla tai vuokraamalla
- Yksi elämän merkittävimmistä siirtymävaiheista niin luopujalle kuin jatkajalle, elämän kriisi (avioliitto, avioero, lapsen syntymä, irtisanominen, läheisen tai lemmikin kuolema)
- Säilyykö tila hyvissä käsissä?
  - Luottamus
- Prosessi koskettaa koko lähipiiriä
- Helpottava, hämmentävä, vaikea

Omistajanvaihdos – enemmän kuin sopimus

- Iän huomiointi omistajanvaihdoksessa
  - Ei tarvitse odottaa eläkeikään
  - Omistajanvaihdos ei ole yhtä kuin eläke
- On ok lähteä tilan ulkopuolelle töihin
  - Omistajanvaihdosten vaihdosten aikaistuminen
- Ei välttämättä ole järkevää jäädä lapsen kanssa samaan työpaikkaan tai jäädä asumaan tontille
  - Lapsi-vanhempi –suhde
- Onko mielekästä jäädä töihin ulkopuoliselle ostajalle?
- Oma tupa – oma lupa

Sukupolvenvaihdos – enemmän kuin sopimus

- Avoimen puheyhteyden luominen on merkityksellistä vaikka asioista nousisikin epämiellyttäviä tunteita, ajatuksia tai riitoja
  - Konfliktien kohtaamisen taito
  - Mikä on pahinta, joka voi tapahtua konfliktissa?
- Tilan talousasioiden avaaminen uudelle omistajalle hyvissä ajoin on erittäin tärkeää tulevan menestymisen kannalta
- Sisaruksille pitää olla avoin kaikesta prosessiin liittyvästä ja tehdä asiat läpinäkyvästi. Asiantuntijan on tärkeää avata ja perustella asiat sisaruksille. Tällä tuetaan sisarusten välien säilymistä ja vähennetään kateuden tunnetta

Vaikean tilanteen puheeksi ottaminen

- ❖ Tunnista ongelma
→ Mikä tilanne tai asia aiheuttaa ongelman.
Kauanko ongelma on ollut olemassa?
- ❖ Mitä havaintoja olet tehnyt asiasta? Mitä tiedät siitä?
- ❖ Mitä vaihtoehtoja minulla on asian käsittelyyn?
Mitä haluan sanoa?
- ❖ Missä ja milloin otan asian puheeksi? Haittaako vaikka sanon heti kun teen havainnon?
- ❖ Luottamuksellisen ilmapiirin luominen on tärkeää

Verkostojen käyttö, ketkä auttavat prosessissa?

- Ihmiset, jotka kannustavat ja tsemppaavat
  - Ketkä ovat niitä jotka tsemppaavat ja kannustavat minua tärkeissä asioissa?
  - Ketkä auttavat minua verkostoitumaan?
- Ihmiset, jotka antavat rehellistä palautetta suoriutumisesta
  - Ketkä auttavat minua näkemään laajemman perspektiivin asioissa?
- Ihmiset, jotka haastavat heitä kehittymään seuraavalle tasolle?
  - Kuka haastaa minua venymään sekä oppimaan uutta ja kehittämään vanhaa tai tekemään muutoksia?

Elämänmuutos

Elämänmuutos kriisinä

- Voi vaikuttaa rysäyksellä
  - arkirytmiiin, identiteettiin, talouteen, sosiaalisiin suhteisiin ja hyvinvointiin
- Yrittäjyys on elämän perusrakenne ja toisilla suurelta osin sisältökin
  - Miten otan lähipiirini huomioon muutoksessa?
- Luopuja: Vapaus ja helpotus – kiire helpottaa ja voin tehdä sitä, mitä on halunnut.
  - Mitä teen kaikella vapautuvalla ajalla?
  - Onko minulla ollut esteitä sille, etten olen voinut tehdä mitä olen halunnut
- Jatkaja: Vapaus ja vastuu – yrittäjällä on vapautensa mutta myös vastuunsa
  - Mitä kaikkia ajatuksia tämä minussa herättää?
  - Jääkö minulle vapaa-aikaa?
  - Voinko tehdä sitä kaikkea mitä aiemminkin?

”Ihmisen kokemus omasta pystyvyydestään on ratkaiseva tekijä selviytymisessä”

A. Bandura

Elämänmuutos kriisinä

- Epävarmuus tai huoli
  - Mistä kaikesta minulla voi nousta epävarmuutta ja huolta?
- Luopuja: Identiteetin uudelleen rakentuminen – kuka minä olen, kun en ole yrittäjä?
  - Mitä kaikkia rooleja minulla on elämässäni?
- Jatkaja: Identiteetin uudelleen rakentuminen – kuka minä olen, kun olen yrittäjä?
  - Mitä kaikkia rooleja minulla on elämässäni?
- Alkuvaiheessa tunteet voivat vaihdella – toisilla enemmän, toisilla vähemmän
  - Tunnistanko tunteeni?
  - Miten ja kenelle voin kertoa ja näyttää tunteeni?
  - Pakahdutanko ne?

Kolme vinkkiä henkiseen valmistautumiseen

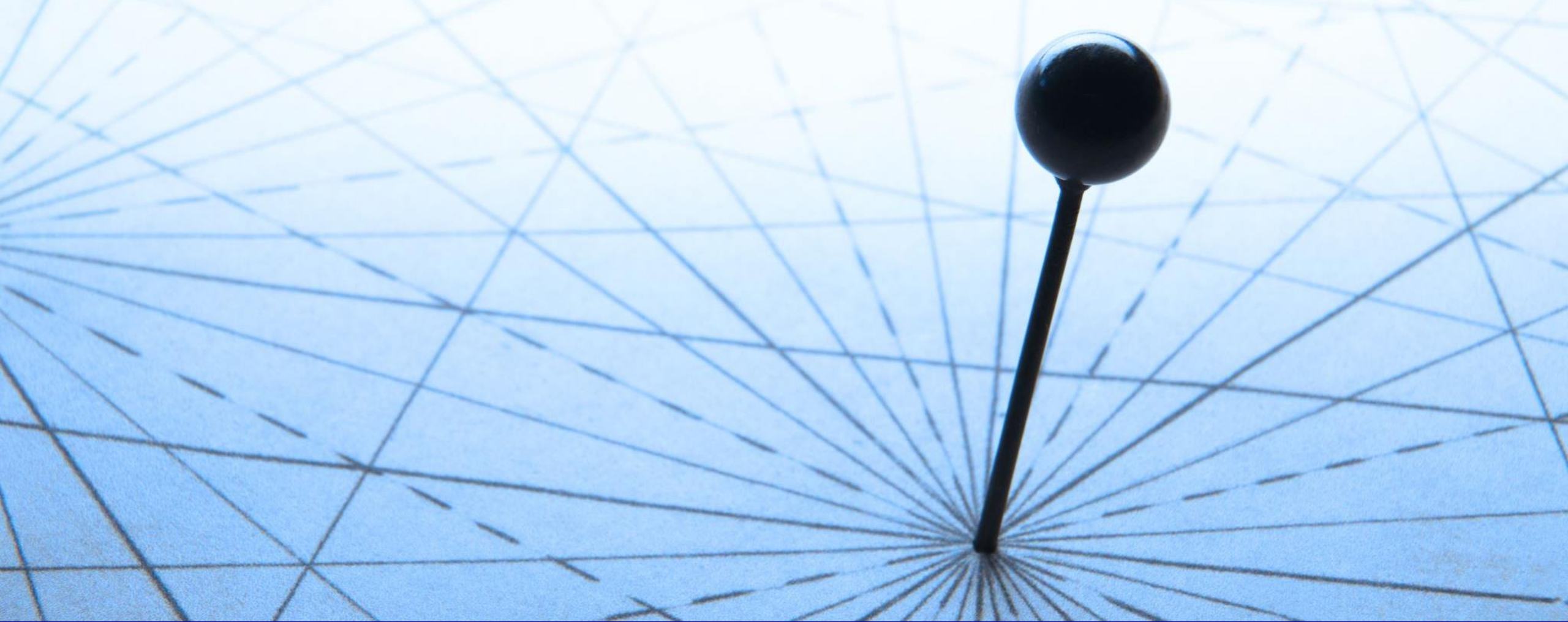
Aloita keskustelu ajoissa – älä jätä viime tippaan

Hyödynnä tukiverkostosi – lähipiiri, asiantuntijat, vertaistuki

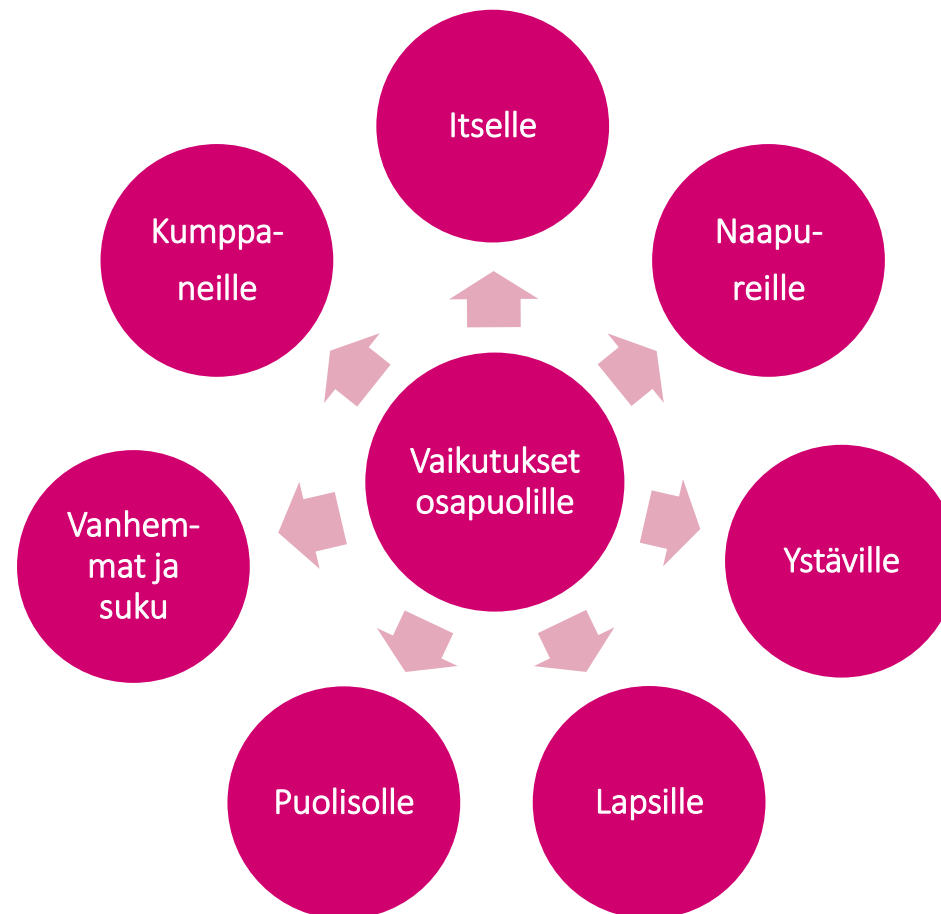
Kirjaa ajatuksiasi, tunteitasi ja pelkojasi – se selkeyttää ajatuksiasi

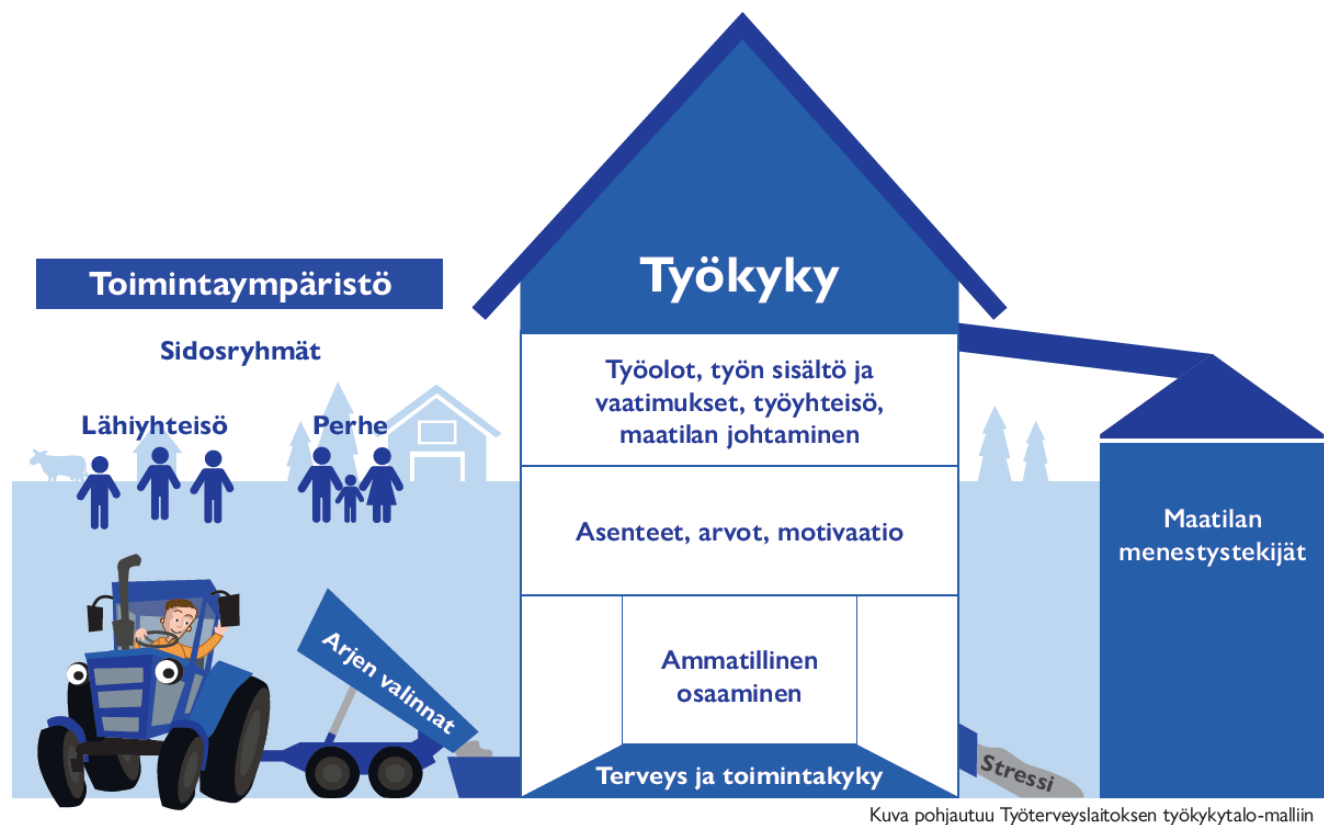
Vaikuttavia tekijöitä

Toiminnan vaikutukset eri osapuolille

- Sillä, miten päätämme toimia on vaikutuksia lähiympäristöömme
- Muutos voi olla positiivinen tai negatiivinen eri toimijoille
- Muutoksen hyvä valmistelu voi voimistaa positiivisia vaikutuksia ja ehkäistä negatiivisia
- Myös se, että mikään ei muutu, voi olla eri näkökulmista positiivista tai negatiivista
- Keiden kaikkien olisi hyvä osallistua muutosten suunnitteluun?

Omistajanvaihdos ja työkyky

Työkykykuivuri maatalousyrittäjälle

- Omistajanvaihdoksessa on tärkeää huomioida tilan kokonaisuus
  - Fyysinen hyvinvointi
  - Psyykinen hyvinvointi
- Maatalousyrittäjän työkyky ei muodostu vain fyysisistä toiminnoista
  - Kaikki vaikuttaa kaikkeen
- Omistajanvaihdosprosessi voi vaikuttaa negatiivisesti niin jatkajan kuin luopujan työkykyyn
- ← Työkykykuivuri kuvaa maatalousyrittäjän työkykyyn merkittävästi vaikuttavat tekijät

Omistajanvaihdos – psyykkinen kuorma

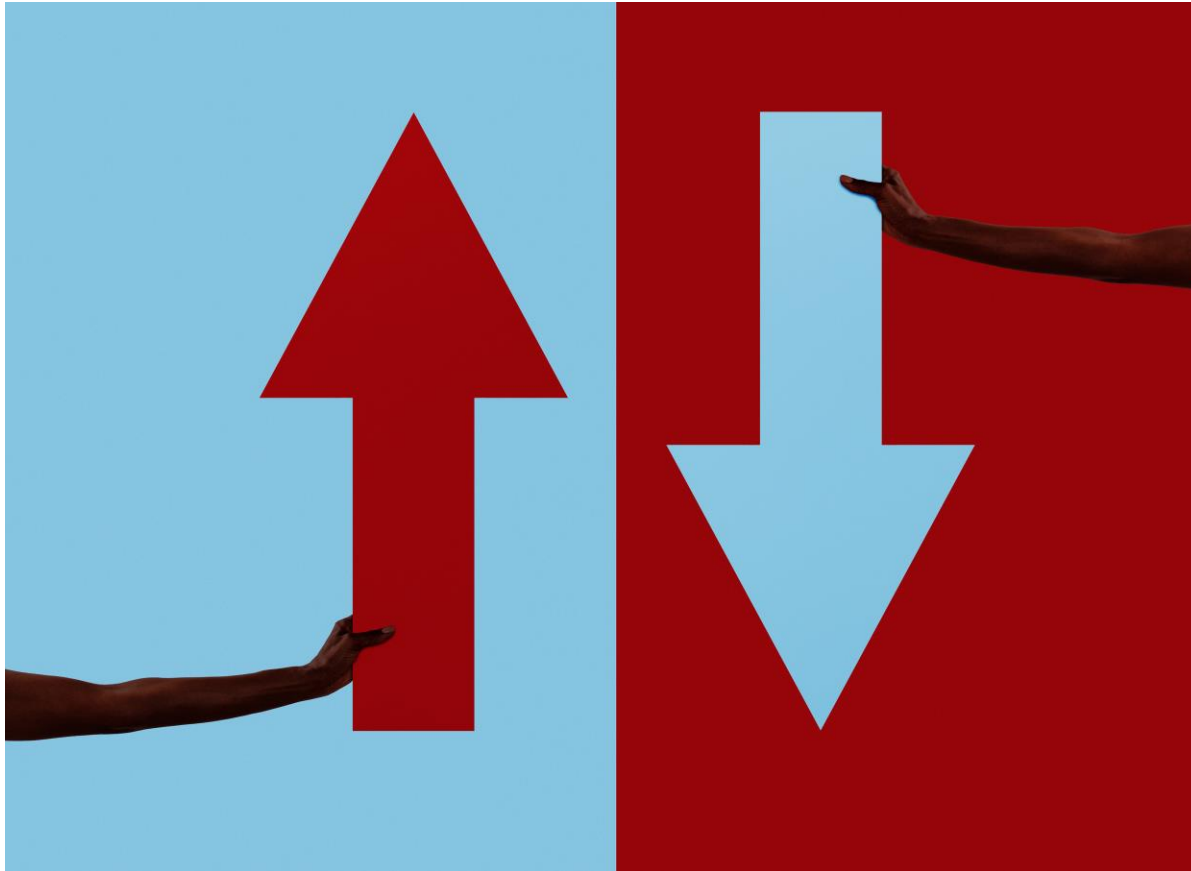
- Ärtynisyys
- Lyhyt pinna, hermot menevät
- Huoliajattelu, murehtiminen, yliajattelu
- Keskittymisvaikeudet
- Muistikatkokset
- Päätöksenteon hankaloituminen
- Hermostuneisuus, levottomuus
- Alakulo, toivottomuus
- Kokemus, ettei “aivot toimi normaalisti”

Omistajanvaihdos – psyykkinen kuorma

- Sydämentykytys, tihentynyt syke
- Päänsärky, migreeni
- Lihasjännitys
- Purentalihasten kireys,
- Hampaiden narskuttelu
- Vatsakipu, ripuli, ummetus, närästys, pahoinvointi
- Hikoilu, vapina
- Univaikeudet (nukahtamisvaikeus, heräily, liian aikainen herääminen)
- Uupumus, jatkuva väsymys
- Heikentynyt vastustuskyky, helpommin sairastuminen

Omistajanvaihdos – psyykkinen kuorma

- Ylisuorittaminen tai passivoituminen
- Vetäytyminen sosiaalisista tilanteista
- Lisääntynyt päihteiden käyttö
- Nopeammat tai impulsiivisemmat reaktiot
- Työtehon lasku
- Asioiden lykkääminen
- Rutiinien katoaminen
- Ylikuormittuminen pienistäkin asioista

Omistajanvaihdos – psyykkinen kuorma

- Tunnekuormat kasvavat
  - Itkuherkyys
  - Ärsytys
  - Suuttumus
- Ylikierroksilla oleminen
- Turtuminen
- Arvottomuuden tai riittämättömyyden tunne
- Kokemus, että “kaikki kaatuu päälle”

Miksi ja miten?

Omistajanvaihdos – tilan tulevaisuuden avain

- Tilan tulevaisuuden kannalta monta kriittistä tekijää
  - Taloudelliset realiteetit
  - Mahdollisuudet kehittää tilan toimintaa
  - Työvoimaresurssi ja osaaminen
  - Työssä jaksamisen ja terveyden uhkatekijät
- Oleellista osata avoimesti keskustella asioista
  - Älä tyydy ensimmäisiin vastauksiin
- Erilaisten mahdollisten ja mahdottomien skenaarioiden luominen
- Tilanteiden muuttuessa
  - Kyky palata jo tehtyihin päätöksiin
  - Muuttaa tehtyjä päätöksiä mahdollisuuksien rajoissa

Testaa oma työkykysi! Viljelijän työkykymittari

Työkyky on elämänmittainen prosessi, jota kannattaa arvioida säännöllisesti. Viljelijän työkykymittari on maatalousyrittäjille suunnattu maksuton työkykytesti, jossa on huomioitu maataloustyön erityispiirteet.

tyokymittari.mela.fi

Miksi aihe on tärkeä?

- Henkisen tuen merkityksen huomioiminen
- Henkinen tuki auttaa
  - Käsittelemään stressiä
  - Sietämään epävarmuutta
  - Kohtaamaan identiteetti muutoksia
- Käytännön tukikeinot
  - Melan työkykyneuvonta
  - Välitä viljelijästä –konsepti
  - Työterveyshuolto
  - Konkreettisia apukeinoja myel-vakuutetun jaksamiseen

Melan työkykyneuvonta

- Työkykyneuvonnan tarkoitus
  - Tukea viljelijöitä työkyvyn ja jaksamisen haasteissa ennalta ehkäisevästi
- Helposti saavutettavissa ja luottamuksellinen
- Valtakunnallinen
- Omistajanvaihdoksen tuki
  - Auttaa siirtymäprosessissa
  - Auttaa vaikeissa keskusteluissa
  - Kuuntelee, mutta ei arvota tai arvostelee
  - Pohtii vaihtoehtoja
  - Asiakas tekee aina päätökset

“Omistajanvaihdos on hetki, jossa luopuminen muuttuu luottamukseksi – ja vastuu siirtyy käsistä toisiin ilman että tila menettää sydäntään.”

Microsoft Copilot

Kiitos

Seuraa meitä

 [Melan Juureva joukko](#)

 [@juurevajoukko](#)

 [Apurahansaajien Mela](#)

 [@melaviestinta](#)

 [Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela](#)

